

Дида І.А.

к. арх., доцент,

Кафедра дизайну та основ архітектури, Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

АКТУАЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: УРОК ВІД ІВАНА ЛЕВИНСЬКОГО

Склалося так, що для українського суспільства фраза «сучасна архітектура» автоматично асоціюється із закордонними зразками, а при словах «українська архітектурна ідентичність» у більшості виникає образ сільської хати-мазанки з плетеним тином. Коли ж іноді виникає потреба проявити в сучасних спорудах українські риси — фасади стандартного будинку з плоскою покрівлею прикрашають аскетичним ромбовидним орнаментом. Така ситуація є парадоксальною, оскільки важко знайти в Європі і в світі країну, яка мала б настільки давні, різноманітні і багаті культурні традиції, майже без змін збережені в народному мистецтві до наших днів. Очевидно, справа не в об'єктивній відсутності джерельної бази, а в суб'єктивному небажанні її вивчати і використовувати. Багато модних напрямків в архітектурі ХХ ст. інспіровано національними традиціями — японськими, північно-африканськими, скандинавськими. Зокрема, на основі скандинавських традицій поширилась мода на дерев'яні, екологічні конструкції, на темні, «під дерево» фасади, і тепер всі знають, що батьківщиною екологічної архітектури є Скандинавські країни. Але ж українська архітектурна традиція також є глибоко екологічною — і за матеріалами, і за методом будівництва, і за інтеграцією з ландшафтом, і перш за все — за світоглядом. Проте від скандинавської вона відрізняється колористикою (білі стіни українських будинків контрастно виділяються з ландшафту) і конструкцією (українські дерев'яні будинки у переважній більшості зроблені з прямокутних в перерізі брусів і перекриті чотирихилим дахом). Чому ж тоді в українських містах застосовують темний колір фасадів, а в Карпатах ставлять або імпортовані скандинавські домики з кругляку і з двоххилим дахом, — або «фахверкові» будинки, як у Німеччині? Вибрати колір — це найлегше з того, що можна зробити для збереження української ідентичності вже зараз, але в цьому не бачать потреби. Спільними «зусиллями» в Україні зникла система стабільного самовідтворення національної архітектури, притаманна всім іншим країнам, — зате активно працює механізм самовідтворення композиційно і світоглядно чужого для української традиції архітектурного середовища.

В цьому контексті велике ідейне, виховне, ментальне значення

мають для нас споруди українського архітектурного модерну, зокрема твори Івана Левинського. Вони цінні не лише як кращі зразки стилю, але перш за все як матеріальне втілення програми, за якою треба діяти, щоб відродити українську ідентичність середовища. Головне повідомлення Івана Левинського, яке ми мали б прочитати з його споруд, таке: українська архітектура і українське мистецтво має стародавні і надзвичайно багаті традиції, які можна і треба розвивати в межах кожного нового стилю, актуальними технічними засобами; українська ідентичність і сучасна, інноваційна архітектура європейського рівня повинні сприйматись українськими архітекторами і громадськістю загалом як поняття — синоніми, для того, щоб наша країна не перетворилась на культурну пустелю, з запозиченим, світоглядно чужим середовищем.

Виконати цей своєрідний архітектурний заповіт є в сучасних умовах дуже непросто. Для цього потрібно об'єднати зусилля вищої архітектурної освіти (щоб надати знання про традиційну для України культуру і архітектуру), державних структур (щоб забезпечити економічну і юридичну підтримку в розробці і реалізації проектів) і засобів масової інформації (щоб перманентно формувати суспільний запит на українську ідентичність в архітектурі). Принципову реалістичність такого завдання підтверджує феномен всесвітньої популярності, якої набула українська ідентичність в сфері моделювання одягу. Зважаючи на інерцію і велику ресурсну ємність архітектури, аналогічного результату в цій сфері потрібно буде чекати довше, отже перші кроки в цьому напрямі відкладати не можна.

Dyda I.

PhD, associate professor,
Department of Design and Architecture Fundamentals,
Institute of Architecture,
Lviv Polytechnic National University

SIGNIFICANCE OF THE UKRAINIAN IDENTITY: A LESSON FROM IVAN LEVYNSKYI

For some reasons, the phrase «modern architecture» is automatically associated in the Ukrainian society with foreign samples, while the phrase «Ukrainian architectural identity» mostly evokes associations with the image of a rural cottage of daub and wattle with a woven fencing. In case of a periodic need to show Ukrainian traits in modern buildings, facades of standard houses with flat roofing are decorated with an ascetic diamond-shaped pattern. This situation is paradoxical, since it is hard to find another country in Europe and in the whole world which has such ancient, diverse and rich cultural traditions that have survived in the folk art practically intact until our times. Evidently, this is caused not by the objective absence of the source base, but by the subjective unwillingness to study and use it. Many modern trends in the architecture of the 20th century are inspired by national traditions — Japan, North-African, Scandinavian ones. In particular, Scandinavian traditions gave birth to the fashion for wooden ecological constructions, dark «wood-like» facades, and now everybody knows that Scandinavia is a motherhood of the ecological architecture. However, the Ukrainian architectural tradition is also deeply ecological in terms of materials, methods of construction, integration with the landscape and, what is the most important, the world outlook. It differs from the Scandinavian one by its colouristic (white walls of Ukrainian houses contrast with the background of the landscape) and its construction (Ukrainian wooden houses are mostly made of rectangular beams and covered with four-slope roofs). So why the dark colour of facades is used in the Ukrainian cities, and imported Scandinavian houses made of round timber with two-slope roofs or «fachwerk» German houses are erected in the Carpathians? Choosing the right colour is one of the easiest things that could be done for preservation of the Ukrainian identity today, but nobody sees the need to do it. Common «efforts» led to the disappearance of the system of stable self-reproduction of the Ukrainian national architecture typical of all other countries. At the same time, the mechanism of self-reproduction of compositionally and philosophically alien architectural environment is actively working.

In this context, an important ideological, educative and mental role is played by buildings of the epoch of the Ukrainian Art Nouveau architecture,

particularly the works by Ivan Levynskyi. They are valuable not only as the best samples of the style, but, first of all, as a material embodiment of the action plan for revival of the Ukrainian identity of the environment. The main message of Ivan Levynskyi communicated by his buildings: the Ukrainian architecture and art have old and extremely rich traditions that can and should be developed within the framework of every new style by relevant technical means; the Ukrainian identity and modern innovative architecture of the European level should be perceived by Ukrainian architectures and the wide public as synonymous notions in order to prevent transformation of our country into the cultural desert with a borrowed strange environment.

It is very hard to follow this so-called architectural testament in the modern conditions. For this purpose, we need to join efforts of the higher architectural education (to provide knowledge on the traditional Ukrainian culture and architecture), governmental structures (to provide economic and legal support in development and implementation of projects) and mass media (to permanently generate the public demand for the Ukrainian identity in the architecture). The fundamental feasibility of this task is supported by the phenomenon of the world-wide popularity of the Ukrainian identity in the sphere of fashion and textile design. In view of the inertia and high resource-intensiveness of the architecture, it will take much longer to achieve the similar results in this sphere, so the first steps in this direction should be done right now.